

Nyocle, V. *nou* (fruit) *Nyofar*, V. *nyaufar* · *Nyoles*, *nyòlits*, V. *nyicris* *Nyony* 'porc', V. *nyam-nyam* *Nyony*, V. *nyanyo*

NYONYA, 'mandra somnolenta (en particular la causada pel temps núvol o calorós)', de creació expressiva. □ 1.ª doc.: Belv. 1805

Aquest diccionari li posa l'equivalent cast. com a *moña*, Lab. 1840 el defineix com 'enuig, disgust i tristesa', i DAg. ens dóna aquest exemple del llenguatge parlat, «quina *nyonya* dóna aquesta calor», i observa que se'n troben exemples en «La Veu de Montserrat» (1879, 73) i NOLLER; *AlcM* inclou exemples de RCasellas i JRuyra i el localitza, a més del dialecte central, a Lleida i Tortosa. Cf. el bearn. *noune* «personne indolente, nonchalante, endormie» (Palay), el cast. *ñoño* «persona apocada y de poco ingenio», abans «caduco, chocho»; per a més detalls sobre aquest tipus de mots, veg. l'article *ñoño* del DECH.

Nyora, 'palet de riera', donat per DAg. i d'allí per *AlcM* a base del passatge del *Spill*, v. 7795 és inexistent (veg. *NORA*).

NYORA, 'varietat de pebrot, petit i rodó, molt coent', dit més sovint *nyoreta* perquè és de mida petita (cf. cast. *guindilla*, *cerecilla*); s'usa al País Val. i en altres parts on es cultiva aquesta varietat de pebrot; és ben usual també a Múrcia on coincideix amb *ñora* 'sínia' (cast. *noria*) i sembla ser una aplicació secundària d'aquest mot encara que no és clar si directament o a través de *Nora*, nom de poble; com a nom de vegetal devia propagar-se al País Val. per la fama de les *nyores* murcianes. □ 1.ª doc.: Escrig 1851.

Aquest lexicògraf inclou només el diminutiu *nyoreta*; MGadea (de la comarca d'Alcoi) duu *nyora*, *nyoreta* i *nyoreter* 'venedor de nyores';¹ trobem un exemple en obra d'Amanci Martínez, que era de Mondver:

«... bacallà bollit, *ñores* de roña rostíes en sardines de bota, pa en oli torrat al forn, ensalá de alicós ... dempués te rentes en den[t]s en toña» (*Canyissaes*, 64).

A Múrcia, on el cultiu d'aquesta varietat de pebrot és molt important,² *ñora* ha tingut derivats: Guillén (*l. c.*, p. 293) parla d'una variant allargada de *nyora* que s'anomena *ñoro*; l'adj. *ñoral* segons GaSoriano es diu d'una «variedad de higuera, y a las brevas que produce, de piel verdinegra y amoratada» (s. v.). L'aplicació de *ñora* 'sínia' a aquesta espècie de pebrot potser sigui deguda al fet que en un principi es cultives sin prop de les sínies; però és també possible que el nom vagi originar del topònim *La Nora*, poble de l'Horta de Múrcia, potser per la fama de *nyores* allí produïdes o potser perquè aquest pebrot fos cultivat allí primerament. En tot cas, notem que el nom d'aquest poble sembla ser *ñora* 'sínia'.³

¹ MGadea usa aquest darrer mot en la seva obra folklòrica: «Els pantalons són inglesos ... però guanyen els francesos a portar-los ... com a sachos de *nyoreteros* [sic]» (*T. del Xè* II, 94); notem que *nyora* també s'usa a Eiv. (veg. Villang., *Ll. Eiv.*, 68). — ² J. Guillén García (*El habla de Orihuela*, Alacant 1974) dedica tot un capítol a la terminologia relacionada amb cultiu de nyores (150-2).

³ Com indica GaSoriano (p. 90), a les immediacions d'aquest poble es troba una sínia antiga i famosa per les seves dimensions; el mateix autor ens informa que hi ha un altre lloc dit *La Norica* prop de Jumilla, i un altre prop d'Orihuela anomenat *La Noreta*.

Nyorra, V. *nyerra* *Nyosca*, *nyoscar* etc., V. *nyesclo* *Nyuc*, V. *nus* *Nyucla*, com a nom del peix, esp. *Chlorichthys pavo*, està registrat per *AlcM* a Eivissa. *Nyufar*, V. *nyaufar* *Nyugar*, V. *nuar* *Nyunyú*, V. *nyau-nyau*